

Beslut

**efter granskning av elevers tillgång till läroböcker och
andra läromedel i grundskolan vid Billingsdalsskolan i
Skövde kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en granskning på Billingsdalsskolan avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i grundskolan.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Billingsdalsskolan i Skövde kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.
- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.
- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.
- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.
- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 1 juni 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:10005) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Billingsdalsskolan i Skövde kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att läroböcker används i flera ämnen för att skapa sammanhang och överblick över de ämnen och moment som eleverna läser. Därutöver visar granskningen att det, då läroböcker används, finns ett arbete gällande läroböcker som möjliggör progression i elevernas lärande samt bidrar till att eleverna vill lära sig mer.

Av intervjuer med elever, lärare och rektorn på skolenheten framgår att läroböcker utgör stommen i undervisningen på skolan i flera ämnen och årskurser, men inte i alla. Enligt lärare ger läroböckerna, när de används, en överblick av ämnets innehåll och är till hjälp för att skapa struktur och sammanhang för eleverna. Lärare på skolenheten berättar att de använder läroböcker i undervisningen varje dag, men att de också kompletterar med kopierat material och lärverktyg i olika format i syfte att stärka elevernas progression och kunskapsutveckling. I de fall läroböcker används är de till största delen aktuella och relevanta. Lärare uppger att läroböckerna är anpassade efter kursplanerna och läroplanen och bidrar på så vis till att planera och strukturera lärarnas undervisning. Samtidigt uppger lärare i årskurserna 4–6 att läroböckerna i samhälls- och naturorienterande ämnen i årskurserna delvis är daterade och att de därför kopierar material, använder digitala läromedel eller projicerar på tavlan från läroböcker. Även rektorn uppger i intervju att läroböckerna inte är uppdaterade i alla ämnen, men att lärarna har flera olika läroböcker att hämta uppgifter ur. Däremot är de digitala läromedlen uppdaterade, enligt rektorn. Av lärarintervjuerna framgår att lärarna föredrar att använda läroböcker i undervisningen eftersom de anser att en lärobok ger eleverna en fördjupad förståelse av ämnet och hjälper till att förklara. Vidare uppger lärare i intervju att eleverna tenderar att inte vara lika noggranna när de arbetar digitalt.

I intervjuer med lärare framkommer att lärarna för gemensamma diskussioner inom de olika årskurserna om hur läroböckerna ska användas i undervisningen på skolan. Lärare och rektorn uppger att det med hjälp av läroböcker skapas en progression i elevernas lärande samtidigt som läroboken blir en garanti för att inget område faller bort från det centrala innehållet. Enligt lärare och elever används läroböcker i ämnena svenska och matematik i samtliga årskurser på skolenheten. Lärare i årskurs 4–6 uppger i intervju att flera läroböcker i svenska används parallellt i undervisningen. Läroböcker i ämnet engelska, samhälls- och naturorienterande ämnen används i årskurs 3–6. Däremot berättar elever att de i årskurserna 4 och 5 oftast inte arbetar med läroböcker i naturorienterande ämnen, utan utifrån kopierat material. Lärare i årskurserna 1 och 2 uppger att de tar fram eget material i engelska för att kompensera avsaknad av läroböcker i årskurserna. I årskurs 4–6 har eleverna tillgång till läroböcker i ämnena svenska, engelska, matematik,

moderna språk och de samhälls- och naturorienterande ämnena. Dock framgår av intervju med lärare i årskurs 4–6 att eleverna har begränsad tillgång till läroböcker i flera ämnen och årskurser. Exempelvis har eleverna på mellanstadiet inte tillgång till varsin textbok under lektionerna i ämnet teknik och eleverna i årskurs 6 har det inte heller i engelska. Elever uppger att de har varsin lärobok i majoriteten av teoretiska ämnen, men att de saknar egna exemplar i de samhälls- och naturorienterande ämnena samt i ämnet teknik. I dessa ämnen finns klassuppsättningar eller delar av klassuppsättningar som flyttas mellan två närliggande klassrum.

Lärarna använder läroböckerna som grund för att bidra till att utveckla elevernas läsförståelse och att förstärka elevernas intresse för ämnet. Lärare i alla årskurser berättar att de läser i läroböcker tillsammans med eleverna för att sedan variera läsningen i exempelvis par eller enskilt. Lärare i årskurs 4–6 beskriver att de läser igenom innehållet tillsammans med klassen för att visa eleverna hur de sedan själva kan fortsätta att arbeta med området i läroboken. Elever berättar att de får träna läsning i läroböckerna samt göra olika arbetsuppgifter, exempelvis svara på instuderingsfrågor, göra fördjupningsuppgifter och sammanfattningar. Lärare uppger att eleverna ibland inspireras av läroböcker men att det krävs att lärare är väl insatta i läromedlet för att eleverna ska bli motiverade. Elever uppger att läroböckerna på skolan är tydliga och inspirerande och bidrar till ökad förståelse av ämnet.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger ändamålsenliga instruktioner till eleverna hur de ska använda läroboken på lektionen.

Av lärarintervjuer framgår att lärare samtalar om läroböckerna med eleverna och hur de ska användas. Lärare uppger att de går igenom lärobokens struktur, innehållsförteckning och rubriker med eleverna och tittar tillsammans på bilder och illustrationer. Lärare i årskurs 4–6 uppger exempelvis i intervju att de inledningsvis går igenom lärobokens struktur så att eleverna kan ta del av lärobokens olika delar och funktioner. Elever beskriver i intervju att lärarna ger instruktioner om hur de ska läsa och använda läroboken på lektionerna.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärarna ser till att elever använder läroböcker och lärverktyg som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och

behov, vilket ger eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Av intervjuer med lärare i alla årskurser framgår att lärare både stöttar elever i behov av stödinsatser och utmanar de elever som behöver det med hjälp av nivåanpassade uppgifter i läroböckerna. Lärare och elever uppger i intervjuer att det i ämnena matematik och svenska finns olika nivåer i läroböckerna som eleverna kan arbeta efter. I matematik finns utmaningar för de elever som har behov av mer fördjupande innehåll både i lärobok och i annat läromedel. I de ämnen där läroböckerna inte är nivåanpassade anpassar lärarna själva alternativa uppgifter eller kompletterar med lärverktyg både för elever i behov av stöd och för de elever som behöver utmaningar. Lärare som undervisar i årskurs 4–6 ger olika exempel på att de låter eleverna både arbeta enskilt med uppgifter i läroboken och lära tillsammans med andra i klassrummet genom högläsning och gemensamma sammanfattningar. I matematik blir elever klara med givna uppgifter vid olika tidpunkter men har möjlighet att arbeta vidare i läroboken antingen på egen hand eller tillsammans med andra elever i mindre grupper. Vidare uppger lärare att läroböckerna som de använder i de olika naturorienterande ämnena ofta består av tunga och omfattande texter och att lärarna därför kan kompensera med möjlighet för eleverna att lyssna på inlästa texter. Av rektorsintervjun framgår att lärarna och elevhälsan för samtal om val av läroböcker och hur de kan användas utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärare uppger att de har tillgång till lärarhandledningar i de flesta ämnena och att lärarhandledningarna ger gott stöd i undervisningen och ger möjlighet till god variation eftersom de ger förslag på uppgifter på olika nivåer så att läraren kan anpassa undervisningen efter elevgruppens behov.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att eleverna inte har tillgång till eller uppmuntras att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid, bortsett från om elever behöver komma ifatt efter sjukdom och vid läxor.

I intervju med elever och lärare i årskurs 4–6 framgår det att eleverna har tillgång till varsitt exemplar av läroböcker i ämnena svenska, matematik, engelska och moderna språk. Enligt lärare har eleverna egna arbetsböcker i engelska, men det är bara enstaka elever som kan låna hem textböckerna samtidigt, inte hela klasser. Endast i en årskurs kan eleverna ta hem textböckerna i engelska för att läsa på hemma. Vidare uppger lärare att eleverna inte har tillgång till egna exemplar av läroböcker i samhälls- och naturorienterande ämnen eller i ämnet teknik. Lärare berättar att de är rädda om böckerna i dessa ämnen och uppmuntrar därför inte eleverna ta

med böckerna hem, såvida det inte är någon speciell omständighet. I vissa fall, om eleverna behöver arbeta med något hemma, skickar lärarna med eleverna kopierade texter. Lärare berättar att elever snart ska ha prov i de samhällsorienterande ämnena och uppger att det hade varit bra om eleverna hade kunnat ta hem boken inför detta, men att det inte går, så lärarna har gjort sammanfattningar till eleverna i stället. Enligt lärare finns dock möjlighet för elever att låna läroböcker när de går på den läxhjälp som skolan erbjuder. Elever i årskurs 4–6 uppger att de har regelbundna läxor i vissa ämnen, men att det vanligaste är att läxorna inte utgår från läroböckerna. Av elev- och lärarintervjuer framgår att eleverna får skriftliga instruktioner från lärarna i hur de ska använda läromedlet i samband med exempelvis läxläsning. Av intervjuer med lärare framgår att det är sällan som de uppmuntrar eleverna att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid. Enligt lärare kan de uppmana enskilda elever att arbeta i arbetsböckerna vid eventuell sjukfrånvaro.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning leder och samordnar arbetet med att se till att alla elever får tillgång till de läroböcker och andra läromedel de behöver för att utvecklas och nå utbildningens mål.

I intervjun med rektorn framkommer att rektorn över tid endast delvis har sett till att det finns avsatta medel för att köpa in läroböcker som behövs i undervisningen. Lärare uppger att inköp av läroböcker är dyrt och att det tidigare har varit en resursfråga för skolan hur mycket pengar det finns för inköp. Rektorn uppger att det kan finnas vissa lärare och elever som saknar tillgång till aktuella och relevanta läromedel samt att det saknas en bredd av läroböcker för lärare att plocka ur. Av Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker och andra läromedel framgår att det finns klassuppsättningar av läroböcker i årskurs 1–3 och årskurs 4–6, men att det saknas exemplar i vissa teoretiska ämnen, bland annat i ämnet engelska och i natur- och samhällsorienterande ämnen.

Granskningen visar även att lärarna inte uppmuntrar eleverna att ta hem läroböckerna, i vissa fall, eftersom tillgången är otillräcklig. Likaså framkommer att antalet lärarhandledningar i olika ämnen är begränsat. I engelska, matematik och svenska finns en lärarhandledning per årskurs som lärarna delar på. I de samhällsorienterande ämnena har lärarna en lärarhandledning och en uppgiftsbok som de kopierar ur. I teknik finns en lärarhandledning men däremot inte i de naturorienterande ämnena.

Rektorn uppger att det i årskurs 4–6 finns tillgång till digitala läromedel, som kommunen har försett skolorna med, men lärarna på skolan använder

inte det digitala läromedlet i någon större utsträckning utan förlitar sig i första hand på läroböckerna.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att lärare är delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

Rektorn beskriver att lärarna väljer vilka läroböcker och andra läromedel som används i undervisningen och informerar rektorn om besluten som fattas. Rektorn och lärare uppger att diskussioner om val av läroböcker sker i arbetslagen. Frågor om läroböcker och läromedel kan exempelvis lyftas inom ramen för det gemensamma kvalitetsarbetet vid uppföljning av undervisningen eller i samtal om behov av resurser. Lärare uppger att de träffas i arbetslagen för att diskutera val av läromedel och för att få en översyn av elevgruppernas kunskapsnivåer och behov. Bland annat har lärarna i lågstadiet efter diskussion valt att fördela mer pengar till inköp av läroböcker i årskurs 3. Biträdande rektorn deltar i möten där läromedel diskuteras och rektorn håller sig informerad om lärarnas diskussioner via biträdande rektor. Samtliga intervjuade lärare uppger att de har möjlighet att tycka till om de läroböcker som används och att rektorn är lyhörd för lärares önskemål och förslag på läroböcker och läromedel inför inköp. Det framgår av granskningen att det i dagsläget inte finns någon tydlig linje som styr val av läroböcker och andra läromedel för olika ämnen och årskurser men att skollärdningen i framtiden planeras vara delaktig som stöd i lärarnas diskussioner kring läroböcker och andra läromedel.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning ser till att det finns ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel.

Det framgår av granskningen att rektorn inte skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användningen av läroböcker inom eller mellan stadierna. Lärare uppger att det inte finns något gemensamt arbete kring hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen som omfattar tydliga riktlinjer, en röd tråd mellan årskurserna och en sammanhållen plan. Enligt lärare har samtal förts lärare emellan om att eleverna inte har tillgång till läroböcker i samma bokserie i de naturorienterande ämnena i årskurs 4–6 men att det finns ett behov av det.

I rektorsintervjun framkommer att rektorn har initierat ett arbete på skolan gällande lärarnas användning av läroböcker och andra läromedel samt en översyn av läroböckerna i ämnena svenska och matematik. En förstelärare på skolan har även fått i uppdrag att arbeta med läsutveckling. Det framgår dock inte av granskningen att det finns ett uttalat uppdrag för lärarna att samarbeta kring val och användning av läroböcker och andra läromedel vad gäller läsutveckling.

Rektorn uppger att lärarna anpassar läroböckernas nivåer utifrån elevernas olika behov. I lärarintervjuer framkommer dock att lärare i lågstadiet upplever att det ibland saknas läromedel för de elever som behöver extra stöd eller behöver utmanas.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn inte ser till att samtliga lärare utvärderar hur läroböcker och andra läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att skolan inte genomför någon utvärdering kopplat till tillgång och användning av läroböcker och läromedel. Enligt lärare genomför de inte någon systematisk utvärdering, men lärare berättar att lärarna på eget initiativ har gjort en utvärdering av matematikboken. Rektorn uppger att lärarna nyligen har fått i uppgift att utvärdera och göra sammanställningar över vilka behov som de ser, på såväl klassnivå som individnivå, inför nästa läsår och att detta sedan kommer att sammanställas inför nästa års budgetarbete. Rektorn berättar att de tittar på läsförståelsen på grupp- och individnivå samt mellan kön. Enligt rektorn har de uppmärksammat att det skiljer sig åt mellan olika ämnen, men att de inte kan se tydliga skillnader mellan kön. Rektorn berättar att skillnaderna i flickors och pojkars resultat i ämnet svenska har minskat. Rektorn uppger dock att det inte har gjorts någon koppling mellan flickors och pojkars resultat i svenska i relation till läromedlen. Rektorn berättar att eftersom lärarna har använt samma lärobok under en lång tid så har skolledningen fört diskussioner om ett eventuellt byte av läromedel. Försteläraren i matematik har gjort en översyn av läroböckerna som används i ämnet och ställt dem i relation till elevernas måluppfyllelse. Tillsammans med lärarna har brister i det gamla läromedlet identifierats, vilket har medfört att skolan nu har bytt lärobok i ämnet.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning samt att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹ Av läroplanen framgår vidare att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Eleven ska successivt få fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar samt få möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att den begränsade användningen av läroböcker i vissa ämnen och årskurser gör det svårt för eleverna att få en tydlig överblick och progression i sin kunskapsutveckling. När undervisningen bygger på lärarnas eget material kan det leda till variation i kvaliteten och mindre systematisk undervisning. Eftersom läroböcker och andra läromedel används i liten utsträckning i flera ämnen får eleverna inte heller möjlighet att arbeta med dessa på ett sätt som stimulerar deras intresse och förståelse för ämnet. På lång sikt kan detta påverka både elevernas studiemotivation och resultat.

Genom att använda läromedel och tillhörande lärarhandledningar kan dessa stödja lärandet på olika sätt. Bland annat kan ändamålsenliga läromedel skapa sammanhang och ge en överblick och på så sätt främja lärandet. Lärarna kan med hjälp av lärarhandledningar planera en undervisning som ger eleverna sammanhang och överblick. Eleverna kan

¹ Lgr 22, avsnitt 2.8, Rektorns ansvar.

² Lgr22, avsnitt 2.2, Kunskaper Riktlinjer.

genom läromedel få succesivt alltmer utmanande uppgifter och texter vilket gynnar deras kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna använder läroböcker och andra läromedel i samtliga ämnen samt att lärare medvetet arbetar med texterna i dessa läromedel för att ge eleverna sammanhang och struktur. Ett sådant arbete kan bidra till elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Det kan också handla om att rektorn ser till att lärare får tillgång till lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Skolverket har material som kan användas i detta.³

Utvecklingsområde 2

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.

Av skollagen framgår att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁴ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål och får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.⁵ Av förarbetena framgår att formuleringen att eleverna ska "ha tillgång till" de läroböcker som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål innebär att eleverna till exempel ska få möjlighet att ta med läroböckerna hem så att eleverna kan repetera, läsa på och gå tillbaka till det som läraren belyst i undervisningen och på så sätt fördjupa och befästa sina kunskaper.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna i liten utsträckning låter eleverna använda läroböcker utanför lektionstid. Eleverna får exempelvis

³ [Strukturerad undervisning - en modell i sex steg - Skolverket](#) hämtad 2025-09-19

⁴ 10 kap. 10 § skollagen (2010:800)

⁵ Lgr22 avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁶ Prop. 2023/24:21 s. 46.

endast i vissa fall låna hem läroböckerna från skolan vilket försvårar deras möjligheter till fördjupning, repetition och förberedelse samt för läsläsning.

Genom att öka tillgången till och aktivt främja användningen av läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid kan elever ges bättre möjligheter att utveckla sin förståelse och självständigt befästa kunskaper.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att eleverna har tillgång till de läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål även utanför undervisningstid. Skolverket har material om läxor som kan användas i detta.⁷

Utvecklingsområde 3

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁸

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte styr och leder elevernas tillgång av aktuella och relevanta läroböcker i samtliga ämnen och årskurser. Det framgår av intervjuer med elever, lärare och rektorn att det skiljer sig åt i vilken utsträckning det finns tillgång till relevanta läroböcker. Vidare framgår det att rektorn i begränsad utsträckning styr och leder arbetet med att se till att skolenheten köper in de läroböcker som

⁷ [Läxor - Skolverket](#) hämtad 2025-12-02.

⁸ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

behövs i respektive ämne och årskurs. Granskningen visar att rektorn har en liten roll i elevernas tillgång till relevanta och aktuella läroböcker i undervisningen.

Genom att öka tillgången till läroböcker ger det elever en grundläggande utgångspunkt för undervisningen, oavsett tidigare kunskaper vilket är i linje med läroplanens mål om en likvärdig utbildning för alla. Läroböcker som är författade av ämnesexperter och granskade av fackgrupper säkerställer att innehållet är korrekt, sakligt och i linje med skollagen och läroplanens krav på objektivitet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Utvecklingsområde 4

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Av förarbeten till skollagen framgår att läromedel kan ha betydelse för skolans kompensatoriska uppdrag och bidra till att stärka elevernas tillgång till en likvärdig utbildning.¹⁰ Skollagen föreskriver vidare att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.¹¹ Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen.¹² Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹³ Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra

⁹ 1 kap. 4 § skollagen (2010:800)

¹⁰ Prop. 2023/24:21 s. 30

¹¹ 1 kap. 9 § skollagen

¹² Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

¹³ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁴

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn endast i begränsad utsträckning styr och leder arbetet med användningen av läroböcker och andra läromedel. Det finns inget gemensamt och medvetet arbete eller en röd tråd i användningen mellan stadierna på skolan. Granskningen visar att det finns ett medvetet arbete bland lärarna för att särskilt stödja de elever som behöver extra hjälp eller de som har kommit långt i sin kunskapsutveckling, men att det saknas läromedel i detta syfte i vissa årskurser. Rektorn informerar sig om lärarnas arbete med att utveckla elevernas läsförmåga genom användningen av läroböcker men det finns inget uttalat uppdrag om hur lärarna ska samarbeta kring val och användning av läroböcker och andra läromedel i relation till läsutveckling.

Genom att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användningen av såväl läroböcker som andra läromedel, kan likvärdigheten och undervisningens kvalitet på skolenheten främjas. Vidare kan detta bidra till att eleverna ges reella möjligheter att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, utifrån sina individuella förutsättningar och behov.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Utvecklingsområde 5

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.¹⁵ Av förarbetena framgår

¹⁴ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektors ansvar

¹⁵ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

att en definition av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg i skollagen kan bidra till möjligheten att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp tillgång och användning av läromedel utifrån likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag.¹⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att granskningen visar att rektorn inte ser till att lärarna gör en systematisk uppföljning, utvärdering eller analys av tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel i samtliga ämnen och årskurser på skolenheten.

Genom att rektorn ger lärare större möjlighet att utvärdera läroböcker och andra läromedels kvalitet, pedagogiska upplägg och anpassning till elevernas behov, kan analysen av utvärderingens resultat leda till väl underbyggda beslut gällande eventuella utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ges förutsättningar att följa upp, utvärdera och analysera resultaten samt vid behov vidta åtgärder avseende tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Sådana förutsättningar kan vara schemalagda möten för läromedelsdiskussioner, etablering av arbetsgrupper eller stöd i form av riktlinjer och resurser för att effektivisera processen. Skolverket har material som kan användas i detta.¹⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Roger Persson

X Anna Cervell

Beslutsfattare

Signerat av: Roger Persson

Föredragande

Signerat av: Anna Cervell

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Ulrika Perry och Malin Larsson deltagit.

¹⁶ prop. 2023/24:21 s. 27.

¹⁷ [Systematiskt kvalitetsarbete - Skolverket](#) hämtad 2025-06-19

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹⁸ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande¹⁹:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.²⁰

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.²¹ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.²²

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

¹⁸ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

¹⁹ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

²⁰ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

²¹ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

²² Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.²³

²³ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Billingsdalsskolan den 12 november 2025. Besöket genomfördes av utredarna Anna Cervell och Ulrika Perry.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Skövde kommun med grundskola, årskurserna F–6. Förskoleklass har inte ingått i granskningen. På skolenheten går ca 300 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel i undervisningen på ett sätt som skapar överblick och sammanhang i ämnet.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel på ett sätt som ger eleverna möjlighet till progression samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer.	Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel för att utveckla elevernas läsförståelse.	Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.
Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen.	Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.
Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.	
Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	